

Maailman pelastaja - Liisa Rohweder

06.06.2018

Oli vuosi 1992. Brasiliassa Rio de Janeirossa oli meneillään Yhdistyneiden kantakuntien Earth Summit, maapallon huippukokous. 32-vuotias Liisa Rohweder oli äitiysvapaalla kotonaan kahden tyttärensä kanssa ja seurasi, kun maapallon johtajat ilmaisivat huolensa ympäristöasioista. Silloin hänellä välähti: tätä minä haluan tehdä.

WWF:n toimistolla Sörnäisissä on hiljaista. Lähes kaikki työpisteet ovat tyhjillään ja 60 hengen toimistoa täyttävät nyt vain kymmenet ja kymmenet viherkasvit sekä erilaiset eläinpehmolelut ja -figuurit. – Tänä on perjantai, joka on meillä etäpäivä ja monet jäävät kotiinsa tekemään töitä. Normaalisti täällä on aikamoinen hulina, Liisa Rohweder kertoo kiertäessämme läpi toimiston. On kulunut 16 vuotta siitä, kun Rohweder seurasi kotonaan Rio de Janeiron huippukokousta ja oivalsi, että voi tehdä töitä ympäristöasioiden parissa. Nyt hän on toiminut WWF Suomen pääsihteerinä yhdeksän vuotta. Tie vaikuttaa selkeältä, mutta se, miten kaikki on nivoutunut yhteen tähän hetkeen, on sattumusten ja kohtalokkaiden käännteiden summa.

Nappivalinta

Kiinnostus luontoon Rohwederillä on herännyt jo lapsena. Helsingin Laajasalossa kasvanut Rohweder vietti lapsuutensa leikkimällä merenrannassa ja kesälomat mökillä Puumalassa, josta rakkaimmat luontomuistot kumpuavat. – Rakkaus luontoon on parasta, mitä vanhempani ovat minulle antaneet. Voin ajatella luonnonsuojelupalon alkaneen omalta mökiltä Puumalasta. Vaikka luonto on ollut suuressa osassa Rohwederin elämää lapsuudesta asti, ei hänellä ollut lukiosta valmistuessaan mitään tietoa, mitä hän haluaisi elämässään tehdä. Luontoasioita hän ei tällöin osannut ajatella ammatikseen. Pohtiessaan, minne hän hakisi opiskelemaan, kohtalo puuttui peliin. Rohweder tapasi pojan, joka oli pyrkimässä kauppakorkeakouluun ja päätti itsekin hakea sinne. – Olin juuri niitä nuoria, jotka eivät tiedä yhtään, mitä haluavat isona tehdä. Nyt jälkikäteen ajateltuna kaupallinen tutkinto oli aivan nappivalinta, aivan kuin minua olisi jotenkin johdatettu siihen. Kauppakorkeakoulu osoittautui oikeaksi poluksi uran lisäksi myös muista syistä. Poika, jonka Rohweder tapasi oli nimeltään Thomas ja kuten arvata saattaa, on tämä poika edelleen Rohwederin elämässä. Hän ei enää vain ole poika, vaan aviopuoliso ja parin kahden lapsen isä. Aikamoinen nappivalinta siis.

Uusiutuvista energian muodoista kestävään kehitykseen

Kaupallisen koulutuksensa lähestyessä loppuaan Rohweder haki Nesteelle tekemään pro gradu - tutkielmaansa ja jäi yritykseen töihin myös valmistumisensa jälkeen vuonna 1984. Hän työskenteli aluksi uusiutuvien energiatuotantomuotojen tutkimuksen parissa ja tämän jälkeen logistiikkaosaston päällikkönä. – Jotain outoa kohtaloo tässäkin oli, että olen ensimmäisiä Suomessa uusiutuvien energiatuotantomuotojen markkinapotentiaalia tutkineita henkilöitä. Rohweder oli Nesteellä töissä, kun hän Rion huippukokousta katsoessaan ymmärsi, mitä hän todella haluaa elämässään tehdä. Pian tämän jälkeen Rohweder lopetti työnsä Nesteellä ja meni takaisin Helsingin kauppakorkeakouluun tekemään väitöskirjaa. Aihe oli nyt selvä: kestävä kehitys. Kestävä kehitys oli määritelty vuonna 1986 ja Rohweder oli työssään päässyt tutustumaan käsitteeseen, mutta todellisen kiinnostuksen sitä kohtaan herätti vasta ympäristökokous. – Väitöskirjan tekeminen vie monet ihmiset mennessään, ja niin se vei minutkin. Innostuin todella paljon kestävästä kehityksestä ja se alkoi näkyä elämässäni monin tavoin.

Rohweder työllistyi yliopettajaksi Haaga-Helia ammattikorkeakouluun ja alkoi kirjoittaa kirjoja. Hän on kirjoittanut ensimmäisen suomalaisen kirjan yritysvastuusta ja kaikki hänen kirjoistaan käsittelevät kestävää kehitystä eri näkökulmista. Yhteensä kirjoja on syntynyt yhdeksän. Ympäristöasiat ja kestävä kehitys olivat keskeinen osa hänen tekemistään, kunnes 2000-luvun puolivälissä Rohweder päätti lopettaa termin käytön. – Minusta tuntui, että siitä oli tullut vain sanahelinää. Paljon puhetta, mutta teot puuttuivat. Päätin, etten käytä sanaa, mutta puhun edelleen asiasta, konkreettisemmin vain. Nyt olen innostunut kestävästä kehityksestä aivan uudella tasolla, kun valtiot ovat sitoutuneet kestävä kehityksen tavoitteisiin.

”Asioista pitää tulla trendejä ja muotia, jotta ihmiset lähtevät niihin mukaan ja saamme aikaiseksi muutosta.”

Vapaaehtoistyön kautta maailman pelastajaksi

Ensikosketuksensa WWF:n toimintaan Rohweder sai WWF:n vapaaehtoistyön kautta. Hän liittyi WWF:n öljyntorjuntajoukkoihin pian sen jälkeen, kun ne oli perustettu 2000-luvun puolivälissä. Tämän jälkeen hän kävi aina joukkuejohtajakurssista lähtien kaikki vapaaehtoisurssit, joita WWF tarjosi. Tien pääsihteerin paikalle avasi lopulta WWF Suomen hallintoneuvosto, jossa Rohweder toimi tällöin varapuheenjohtajana. – Minulta kysyttiin, että lähtisinkö tähän työhön ja voin sanoa, että tämä on paras uravalinta, mitä olen ikinä tehnyt. Rohweder oli juuri ennen nimityksensä julkistamista edeltävänä viikonloppuna öljyyntyneiden lintujen pesukurssilla. Hän tiesi jo itse, mitä tulevilla viikolla on luvassa, eikä meinannut pysyä aloillaan vapaaehtoisurssilla. – Mietin koko ajan, että tulevat

työkaverini ovat täällä nyt kouluttamassa minua ja heillä ei ole mitään tietoa, että heidän tuleva pääsihteerinsä on koulutuksessa mukana. Olisin vain niin paljon halunnut sanoa, että olen kohta työkaverinne.

Kärsivällisesti kohti muutoksia

Rohweder esittelee toimistossaan tietokoneeltaan valokuvia. Yhdessä kuvassa hän on Himalajalla pitämässä puhetta, seuraavassa ministeritapaamisessa Indonesiassa, sitten hän seisoo Afrikassa kansallispuiston vartijan vierellä, seuraavaksi ollaan Grönlannissa ja sitten taas Hossan kansallispuiston avajaisissa. – Tämä kuvastaa hyvin työtäni. Yhtenä hetkenä keskustelen maailman johtajien kanssa ja seuraavaksi lukutaidottomien naisten kanssa Aasiassa pienessä kylässä heidän oikeuksistaan ja niiden edistämisestä. WWF Suomen tehtäviensä lisäksi Rohweder on toiminut kansainvälisen WWF:n viestintä- ja markkinointikomitean puheenjohtajana ja lisäksi hän on WWF:n kansainvälisten Itämeri-, Himalaja- ja Arktisen ohjelman johtoryhmien jäsen. WWF-työnsä ulkopuolella Rohweder on mukana Lappeenrannan teknillisen yliopiston hallituksessa, Helsingin yliopiston, Aalto-yliopiston, Luonnonvarakeskus Luken sekä useiden yritysten kestävän kehityksen neuvottelukunnissa ja hän on kuulunut valtioneuvoston kestävän kehityksen toimikuntaan sen perustamisesta lähtien.

Rohweder on unelmatyössään, mutta työ ei ole helppoa. Asiat eivät tapahdu nopeasti ja kärsivällisyys on valttia. Hän on seurannut ympäristöasioiden kehittymistä maailmassa 90-luvun alusta lähtien. Nyt Rohweder on positiivisempi kuin pitkään aikaan siitä, että muutos tulee todella tapahtumaan. Ilmastonmuutos on tunnistettu todelliseksi uhkaksi, johon meidän täytyy reagoida ja ilmastokriisin torjuminen on vihdoin nytkähtämässä isosti eteenpäin. Ilmastokriisi ei kuitenkaan ole ainoa ihmiskuntaa uhkaava tekijä. Rohweder on pääsihteeriaikansa alusta alkaen nostanut esille huolta luonnon monimuotoisuuden heikkenemisestä, joka on ihmiselle vähintään yhtä suuri riski kuin ilmastonmuutos. Tämä on teema, jonka eteen WWF:ssä paiskitaan töitä nyt, jotta poliitikot, yritykset ja ihmiset saadaan toimimaan myös sen eteen. – Mailla on paljon tavoitteita, joita halutaan saada aikaiseksi ja niiden pohjalta syntyy sopimuksia. Meidän tehtävämme on olla vahtikoira, joka yrittää edistää sopimuksissa sovittujen asioiden toteutumista.

Jokaisella teolla on väliä

Erilaisia ympäristötekoja ja -tempauksia nousee aika ajoin suuren yleisön huomioon. Esimerkiksi tämän vuoden maaliskuussa suosituksi tempaukseksi nousi muoviton maaliskuu, jossa tavoitteena oli vähentää kertakäyttöisen muovin kulutusta. Muita suosittuja ja tunnettuja tempauksia ovat esimerkiksi lihaton lokakuu ja vegaanihaaste. – Ympäristön kannalta jokainen teko ja tempaus on tärkeä. Väliillä mietitään, että onko sillä mitään väliä, että teemme täällä Suomessa jotain, kun Kiinassa on yli miljardi ihmistä ja meitä on niin vähän. Olemme kuitenkin jokainen yksilöitä ja jokaisen yksilön teoilla on väliä. Rohweder kokeekin, että pitkään kestäneen epäilyjen jakson jälkeen olemme nyt käännekohdassa. Asenteet ympäristökysymyksiin ovat muuttuneet ja sanat muuttuvat teoiksi. – Asioista pitää tulla trendejä ja muotia, jotta ihmiset lähtevät niihin mukaan ja saamme aikaiseksi muutosta. Ympäristökysymyksissä alamme lähestyä tätä pistettä ja nyt tarvitsemme mukaan myös julkisuuden henkilöitä innostajiksi. Myös monet yritykset ovat lähteneet mukaan luonnonsuojeluun ja ottaneet vastuullisuuden osaksi strategiaansa. Esimerkiksi Ålandsbankenin Itämerikorttia Rohweder pitää hyvänä asiana, koska se tuo omien tekojen vaikutuksen ympäristöön lähelle kuluttajaa laskemalla keskimääräisen hiilijalanjäljen Åland Indexin avulla. Kun kuluttajat valistuvat, he osaavat myös vaatia enemmän.

Vaikka monet yritykset ovat ottaneet ympäristö- ja vastuullisuusasiat hyvin osaksi toimintaansa, Rohweder kokee, että yrityksillä on myös vielä paljon työtä edessään. – Tarvitsemme kautta linjan isoja toimialakohtaisia muutoksia. Finanssisektorilla on tässä suunnannäyttäjän paikka, sillä kaikki seuraavat rahaa. Yksi keino olisi ottaa Åland Index käyttöön pankkialalla laajemmin, ja Ålandsbanken

onkin kertonut tarjoavansa sitä muille pankeille. Kaikilla teoilla on väliä ilmastokriisin ratkaisemisessa ja monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämässä. Ålandsbanken on ollut Rohwederin ja hänen perheensä pankki 90-luvun alusta alkaen. Syy siihen, miksi he ovat pysyneet pankin asiakkaina koko tämän ajan, on selvä. – Ålandsbanken on ihmisen kokoinen pankki ja olemme aina saaneet sieltä aidosti henkilökohtaista palvelua.

”Finanssisektorilla on tässä suunnannäyttäjän paikka, sillä kaikki seuraavat rahaa. Yksi keino olisi ottaa Åland Index käyttöön pankkialalla laajemmin”

Luonnosta rauhaa arkeen

Arjessaan 58-vuotias luonnonsuojelija kiinnittää erityisesti huomiota siihen mitä hän syö ja miten hän liikkuu. Ne ovat helpoimmat asiat, joilla jokainen voi vaikuttaa ympäristöasioihin. Hän ei ole kasvissyöjä, mutta valitsee käyttämänsä lihan tarkkaan suosien riistaa. Myös kalan syömisessä hän ottaa huomioon, mitä kalaa pöytään valitaan. Töihin hän kulkee julkisilla ja lisäksi Helsingin kaupunkipyörät ovat kovassa käytössä. Lentokoneella matkustamista Rohweder ei kuitenkaan voi välttää. Tavatakseen ulkomailla asuvia tyttäriään hänen on matkustettava lentokoneella ja lisäksi myös työ velvoittaa välillä ulkomaille matkustamiseen. – Onneksi nykyisin on monia tapoja hoitaa esimerkiksi palavereita ja yhteydenpitoa kaukana oleviin läheisiin, mutta joskus vaaditaan myös matkustamista. Kaiken ympäristöstävällisyyden keskellä on muistettava olla myös armollinen itselleen. Metsä on aina ollut Rohwederille se paikka, johon hän menee rauhoittumaan ja keräämään voimiaan. Siksi Puumalan mökillä oleminen tai miehen lapsuudenmökillä Hiittisissä käyminen ovat hänelle tärkeitä asioita. Luonnon keskellä ilman sähköjä ja nykyajan mukavuuksia mieli lepää ja rauhoittuu. – Saatan mennä metsään sienikopan kanssa kävelylle miettimään asioita ja tehdä alitajuntaisesti isoja päätöksiä. Meidän pitäisi olla vieläkin enemmän luonnossa. Siitä on meille vain hyötyä.

Rohweder viittaa tuoreisiin tutkimuksiin, joissa selvisi, että jo 15 minuutin päivittäinen liikkuminen luonnossa alentaa verenpainetta ja sitä kautta laskee stressitasoa. Erityisesti lasten vähäinen luonnossa liikkuminen huolestuttaa häntä. Nykyaikana koulun jälkeinen toiminta on usein pitkälle suunniteltua ja paikkoihin liikutaan paljon autolla. Ulkona ja luonnossa liikkuminen on vähentynyt. – Yksinkertaisesti meidän pitää viettää enemmän aikaa luonnossa. Jos kerran sen luontoherkistymisen saa, niin se jää kyllä ikuisesti elämään.

Mahdollistamassa parempaa huomista

Iltapäivän edetessä väki WWF:n toimistolla alkaa yllättäen lisääntyä. Etätyöläisiä ilmestyy toimistolle ja työnteon ääniä alkaa kuulua ympäriltä. – Meillä on äärettömän asiantunteva henkilöstö ja arvostan heitä todella paljon. Olemme myös työpaikkana huippusuositettu ja aina, kun meillä on haku auki, saamme mielettömän määrän hakemuksia. Se kertoo paljon siitä, kuinka tärkeää tämä työ on Pääsihteerinä hän kokee roolinsa olevan ennen kaikkea ison suunnan näyttäjä ja mahdollistaja, joka antaa työntekijöille mahdollisuuden loistaa. Ratkaisut ja keinot, joilla strategisiin tavoitteisiin päästään, mietitään yhdessä. – En voisi kuvitella tekeväni mitään muuta. Tämä on se minun juttuni. Meillä on isot mahdollisuudet globaaleihin muutoksiin ja se tekee tästä kaikesta sen arvoista. Olen tällainen maailman pelastaja. Rohweder kaivaa toimistonsa kaapista esiin vielä oravan mallisen pienen veistoksen. Se on hänen ensimmäinen luontoaiheinen palkintonsa. Sen hän sai luontokerhosta 7-vuotiaana, kun hän organisoi jätepaperin keräyksen naapurustossaan. Kun hän oli lapsi, kurre asui hänen nukkekodissaan, mutta nyt kurren paikka on toimistossa muistuttamassa häntä siitä, mistä kaikki on alkanut. Siitä, että jokaisella teolla on väliä.

Artikkeli lehdestä Ålandsbanking 1/2018 (julkaistu 06.06.2018)

Teksti: Lotta Lybeck / Kuva: Jetro Stavén